

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Renmarkskommittén (N 2021:02)

Beslut vid regeringssammanträde den 16 juni 2022

Utvidgning och förlängd tid för uppdraget

Regeringen beslutade den 20 maj 2021 kommittédirektiv om en ny renskötsellagstiftning – det samiska folkets rätt till renskötsel, jakt och fiske (dir. 2021:35). Enligt direktiven ska en parlamentariskt sammansatt kommitté lämna ett förslag till en ny renskötsellag som ska ersätta den nuvarande rennäringslagen (1971:437). Kommittén ska bl.a. även analysera det samiska folkets rätt till jakt och fiske såväl för de sameer som i dag är medlemmar i samebyar som för dem som inte är det. Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att komplettera kommittédirektiven för Renmarkskommittén (bet. 2020/21:MJU22 punkt 20, rskr. 2020/21:410).

Utöver vad som följer av de tidigare direktiven ska kommittén under sitt arbete bl.a.

- ta hänsyn, förutom till samernas rättigheter, även till den övriga lokalbefolkningens, däribland den nationella minoriteten tornedalingar, och övriga invånares kultur, traditioner, intressen och behov av att kunna jaga och fiska samt till annan näringsverksamhet såsom skogsbruk och turism,
- föreslå en ändamålsenlig beslutsordning för ärenden om försäljning av mark som står under statens omedelbara disposition ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen samt på vilka grunder eventuella upplåtelse och försäljning av sådan mark ska ske.

Enligt de ursprungliga direktiven skulle den del av uppdraget som handlar om att utreda inom vilka delar av statligt ägd mark som samebyar har ensamrätt i förhållande till staten att upplåta småviltsjakt och fiske, och om denna ensamrätt omfattar jakt på annat vilt än småvilt, redovisas i ett delbetänkande senast den 21 november 2022. Utredningstiden i denna del förlängs. Deluppdraget ska i stället redovisas senast den 31 augusti 2023. Utredningstiden i övrigt ligger fast. Uppdraget ska alltså slutredovisas senast den 20 maj 2025.

Uppdraget att ta ytterligare hänsyn till övriga intressen

Kommittén ska enligt de ursprungliga direktiven bl.a. bedöma inom vilka delar av statligt ägd mark dels inom åretruntmarkerna, dels ovanför lappmarksgränsen när renskötsel är tillåten där, som samebyar i förhållande till staten genom urminnes hävd har ensamrätt att upplåta småviltsjakt och fiske. Kommittén ska dessutom analysera om en rätt till jakt och fiske även tillkommer de samer som inte är medlemmar i samebyar, och vid behov föreslå författningsreglering eller andra åtgärder för att säkerställa den rätten. I uppdraget ingår också att föreslå de ändringar i annan författning som kan krävas av hänsyn till renskötselrätten. Förslagets konsekvenser för bl.a. äganderätt och andra nyttjanderätter till mark samt för andra näringars bedrivande ska analyseras och beskrivas, samt vad sådana konsekvenser kan få för följdverkningar för samhällsutvecklingen i övrigt. Kommittén ska under arbetet beakta bl.a. näringslivets konkurrenskraft och bör, vid utformande av förslag till ny reglering som kan påverka andra näringar, så långt det är möjligt förvissa sig om att investeringsklimatet och möjligheter till regional utveckling, internationell konkurrenskraft och tillväxt inte försämras. Uppdraget ska vidare bedrivas utåtriktat och i dialog med Sametinget, Svenska Samernas Riksförbund, berörda myndigheter, kommuner, regioner, näringslivet och övriga intressenter.

Riksdagen har i ett tillkännagivande anfört bl.a. följande. Det behövs en inkluderande dialog där hänsyn tas både till samers rätt och till lokalbefolkningens och övriga i Sverige boendes rätt till småviltsjakt och fiske. Möjligheten för övriga jägare i Sverige som önskar åka till fjällen för att bl.a. jaga ripa borde vara en del av utredningens arbete. Direktiven borde också i större grad beakta annan näringsverksamhet såsom skogsbruk och turism. Lokalbefolkningen samt övriga boende i Sverige som också jagat och fiskat på dessa marker i generationer nämns inte ens i direktiven och inte heller de organisationer som samlar jägare. Direktiven som de ser ut i dag ökar snarare

de spänningar som finns än minskar dem. Riksdagen vill därför att direktiven kompletteras med att förslag ska tas fram som tar hänsyn till samers rätt men också beaktar lokalbefolkningens och övriga svenskars tradition, intresse och behov av att jaga och fiska på det sätt som skett under lång tid, och att detta sker i en inkluderande dialog med berörda parter för att hitta en hållbar väg framåt (bet. 2020/21:MJU22 punkt 20, rskr. 2020/21:410).

Kommittédirektiven bör kompletteras på det sätt som riksdagen tillkännagett.

Kommittén ska därför

- under sitt arbete med att ta fram sina förslag ta hänsyn, förutom till samernas rättigheter, även till den övriga lokalbefolkningens, däribland den nationella minoriteten tornedalingar, och övriga invånares kultur, traditioner, intressen och behov av att kunna jaga och fiska samt till annan näringsverksamhet såsom skogsbruk och turism, och
- lämna nödvändiga författningsförslag eller förslag till andra åtgärder som kan motiveras av tilläggsdirektiven.

Uppdraget att föreslå en beslutsordning för ärenden om försäljning av mark som står under statens omedelbara disposition ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen

Enligt 1 § rennäringsförordningen (1993:384) prövar regeringen frågor om försäljning av statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Frågor om friköp av fjällägenheter eller del av dessa samt om nedläggning av en fjällägenhet prövas dock av Statens jordbruksverk.

Ett förslag om ändring av beslutsordningen för ärenden om försäljning av mark som står under statens omedelbara disposition ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen redovisades i en promemoria som upprättats inom Regeringskansliet (N2020/01325). I promemorian föreslås att den prövning som regeringen gör i dag innan staten säljer mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen ska flyttas från regeringen till Statens fastighetsverk. De principer som har legat till grund för regeringens prövning och som har fastslagits i framför allt tre budgetpropositioner föreslås i promemorian fortsatt gälla för Statens fastighetsverk. Detta gäller både försäljning av mark som ingår i en fjällägenhet och för övrig mark. I promemorian föreslås även att principerna ska komma till uttryck i en ny förordning. Det bedöms därtill

att det är lämpligt att förordningsmotiv tas fram i samband med att en ny förordning beslutas.

Under remitteringen av promemorian ifrågasattes tidpunkten för att ändra nuvarande ordning med hänsyn till att rennäringslagstiftningen ses över av Renmarkskommittén. Synpunkter i sak, t.ex. på promemorians konsekvensanalys, lämnades också. Frågorna behöver därför utredas vidare. Kommitténs utredning i denna del ska utgå från den nämnda promemorian och ta hänsyn till remissvaren som lämnats med anledning av den.

Kommittén ska därför

- föreslå en ändamålsenlig beslutsordning för ärenden om försäljning av mark som står under statens omedelbara disposition ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen,
- föreslå de grunder på vilka eventuella upplåtelser och försäljning av mark som står under statens omedelbara disposition ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen ska ske med beaktande av att eventuella beslut om försäljningar ska ske med restriktivitet, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Redovisning av uppdraget

Utredningstiden för den del av uppdraget som handlar om att utreda inom vilka delar av statligt ägd mark som samebyar har ensamrätt i förhållande till staten att upplåta småviltsjakt och fiske, och om denna ensamrätt omfattar jakt på annat vilt än småvilt, förlängs. Deluppdraget ska i stället redovisas senast den 31 augusti 2023. Utredningstiden i övrigt ligger fast. Uppdraget ska alltså slutredovisas senast den 20 maj 2025.

(Näringsdepartementet)